

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 11CoP/234/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1317216348
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 03. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Patrícia Železníková
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2021:1317216348.1

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Patrície Železníkovej a členiek senátu JUDr. Blanky Podmajerskej a Mgr. Aleny Čakváriovej, vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: H. F., nar. XX.XX.XXXX, zastúpené Úradom práce sociálnych vecí a rodiny Pezinok, pracovisko Senec, so sídlom Krátka 1, 903 01 Senec, dieťa rodičov: matka - E. U., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Y. L., a otec - Y. F., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Y. L., v konaní o návrhu navrhovateľov: manželov Y. T. Y., nar. XX.XX.XXXX, a K. V. H., T., nar. XX.XX.XXXX, obaja trvale bytom Y. XXXX/XX, XXX XX H. N., na osvojenie maloletého dieťaťa, na odvolanie navrhovateľov proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III zo dňa 17.09.2019, č.k. 37P/229/2017-61, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie sa v napadnutej časti **z r u š u j e** a vec sa mu **v r a c i a** na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie, rozsudkom, zo dňa 17.09.2019, č.k. 37P/229/2017-61, zamietol návrh navrhovateľov na osvojenie maloletej H. F., nar. XX.XX.XXXX, ktorá im bola zverená do spoločnej pestúnskej starostlivosti rozsudkom Okresného súdu Malacky, č.k. 8P/18/2016-45, zo dňa 28.07.2016, právoplatným dňa 24.09.2016. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu.

2. Rozhodnutie právne odôvodnil § 97 ods. 1, 2, § 100 ods. 1, § 101 ods. 1, 2, 3, § 102 ods. 1, 2 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len Zákon o rodine) a skutkovo tým, že na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o nesplnení všetkých hmotnoprávných podmienok na osvojenie maloletej navrhovateľmi, ktorým bola maloletá zverená do spoločnej pestúnskej starostlivosti rozsudkom Okresného súdu Malacky, zo dňa 28.07.2016, č.k. 8P/18/2016-45, právoplatným dňa 24.09.2016. Poukázal na rozsudok Okresného súdu Malacky zo dňa 08.09.2016, č.k. 8P/221/2016-22, právoplatný dňa 20.10.2016, ktorým bola vyslovená osvojiteľnosť maloletej a zastavené konanie v časti pozbavenia rodičov rodičovských práv a povinností k maloletej. Dôvodil, že z obsahu spisu Okresného súdu Malacky sp. zn. 8P/221/2016 zistil, že tento vyslovil osvojiteľnosť maloletej na základe písomných súhlasov matky a otca na osvojenie maloletej zo dňa 28.07.2016, ktoré podpísali v deň pojednávania Okresného súdu Malacky v konaní o zverení maloletej do pestúnskej starostlivosti navrhovateľov, v rámci ktorého uskutočnili prehlásenia k osvojeniu maloletej do zápisnice. Vychádzajúc z uvedenej skutočnosti súd prvej inštancie uzavrel, že písomný generálny súhlas rodičov k osvojeniu maloletej zo dňa 28.07.2016, z ktorého Okresný súd Malacky v konaní o vyslovení osvojiteľnosti maloletej vychádzal, nemožno posúdiť v zmysle § 102 ods. 1 písm. d) Zákona o rodine, keďže rodičia sa k osvojeniu maloletej vyjadrili v priebehu konania o pestúnskej starostlivosti. Súd prvej inštancie preto následne skúmal splnenie podmienok osvojenia podľa § 101 Zákona o rodine, t.j. záujem biologických rodičov o maloletú, konštatujúc, že maloletá je v kontakte s matkou z iniciatívy navrhovateľky, ktorá zabezpečila stretnutie maloletej s matkou aj vo väzení, matka píše maloletej z väzenia listy a maloletá svoju biologickú matku oslovuje ako mama

E.. Vychádzal tiež z vyjadrenia matky k návrhu navrhovateľov zo dňa 07.12.2018, že po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody sa chce o maloletú postarať a s jej osvojením už nesúhlasí. Napriek tomu, že došlo k vysloveniu osvojitelnosti maloletej právoplatným rozsudkom, súd prvej inštancie na základe zistenia, že matka sa o maloletú zaujíma listami, s maloletou sa vo väzení stretla a svoj súhlas s osvojením vo vyjadrení zo dňa 07.12.2018 odvolala dospel k záveru, že uvedené okolnosti v zmysle judikatúry (R/VII/1967) bránia osvojeniu maloletej. Súd prvej inštancie návrh navrhovateľov zamietol pre nesplnenie podmienok v zmysle § 102 Zákona o rodine z dôvodu, že matka zrušila súhlas s osvojením maloletej, rodičia maloletej neboli pozbavení výkonu rodičovských práv a konanie matky vyhodnotil ako jej záujem o maloletú. Záverom uviedol, že vykonaným dokazovaním mal za preukázanú vzornú starostlivosť navrhovateľov o maloletú, ktorá vyrastá v harmonickom rodinnom zázemí, je spokojná a citovo naviazaná na obidvoch navrhovateľov, splňajúcich všetky predpoklady na osvojenie maloletej podľa § 98 Zákona o rodine. O trovách konania rozhodol podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len CMP).

3. Proti rozsudku v zákonnej lehote podali odvolanie navrhovateľa, navrhujúc ho zmeniť a ich návrhu vyhovieť. Uviedli, že predosvojitelská starostlivosť trvá 9 mesiacov, t.j. v ich prípade od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku o zverení maloletej do ich pestúnskej starostlivosti dňa 24.09.2016. Zdôraznili, že návrh na osvojenie podali v auguste 2017 a žiadny z biologických rodičov maloletej sa k osvojeniu záporne nevyjadril, pričom nesúhlas matky s osvojením prišiel až v decembri 2018, teda po 27 mesiacoch od zverenia maloletej do ich pestúnskej starostlivosti. Poukázali na generálny súhlas matky, resp. oboch rodičov k osvojeniu, na základe ktorého Okresný súd Malacky rozhodol o osvojitelnosti maloletej, ako aj na nezáujem rodičov o maloletú, keď matka maloletej neposielala listy nielen počas väzby, ale ani keď vo väzbe nebola. Uviedli, že práve navrhovateľka zistila, že biologická matka maloletej je umiestnená v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Nitra - Chrenová a oslovila ju v septembri 2017, t.j. po viac ako 13 mesiacoch nezáujmu o maloletú zo strany jej biologických rodičov. Namietali postup súdu prvej inštancie a prieťahy v konaní, keďže prvé pojednávanie vo veci bolo vytýčené až po dvoch rokoch od podania návrhu, pričom dôvody takéhoto postupu im neboli vysvetlené. Vyjadrili sa, že maloletá je už tri roky súčasťou ich rodiny, v ktorej jej vytvorili podmienky pre zdravý a spokojný vývoj, má v nej rodičov, brata a starých rodičov, ľudí, ktorých miluje, považuje ich za svoju rodinu a ktorí milujú ju. Prejavili pochybnosť, či matka naozaj vie, čo znamená starostlivosť o dieťa, pričom ešte viac ako rok zotrúva vo výkone trestu odňatia slobody a pre maloletú zatiaľ nemá nič pripravené. Upozornili, že rozhodnutie o osvojitelnosti maloletej nadobudlo právoplatnosť ešte pred vzatím matky do väzby a už vtedy bolo zrejmé, že táto sa o maloletú nevie postarať, opustila ju hneď po narodení a listy jej začala písať až po kontaktovaní navrhovateľkou vo väzení. Pri návštevách matky a z jej písomnej komunikácie nadobudli dojem, že matka si stavia „vzdušné zámky“ o tom, ako maloletej všetko vynahradí, avšak jej predstavy sa nezhodujú s reálnym životom, keď sa spolieha na pomoc svojej rozvedenej sestry s jedným dieťaťom a na svoje odhodlanie všetko nejakým spôsobom zabezpečiť. Žiadali, aby hlavným aspektom pri rozhodovaní odvolacieho súdu bola samotná maloletá. Poukázali tiež na vyjadrenie matky na pojednávaní uskutočnenom dňa 17.09.2019, že v prípade neúspešnosti jej plánov im umožní si maloletú osvojiť. Uviedli, že sú aj naďalej pripravení poskytovať láskyplnú starostlivosť maloletej, ktorá sa stala ich dcérou už vtedy, keď o ňu rodičia nemali záujem.

4. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľov poukázal na vytvorenie pevných vzťahových väzieb medzi maloletou a navrhovateľmi, výkon osobnej starostlivosti o maloletú zo strany navrhovateľov, ako aj splnenie všetkých predpokladov na osvojenie maloletej.

5. Matka vo svojom písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľov zo dňa 17.02.2020 uviedla, že s osvojením maloletej nesúhlasí, stojí si za svojím slovom a po návrate z výkonu trestu sa chce o maloletú začať starať. Vyjadrila sa, že si je vedomá, čo znamená starostlivosť o dieťa, maloletú nadovšetko miluje, chýba jej, má o ňu záujem a urobí všetko preto, aby jej vynahradila čas, keď spolu neboli. Matka následne vo svojom vyjadrení zo dňa 20.07.2020 oboznámila súd so svojím definitívnym a dobrovoľným rozhodnutím, že s návrhom navrhovateľov na osvojenie maloletej súhlasí.

6. Otec sa k odvolaniu nevyjadril, rozsudok ako aj písomnosti mu boli súdom prvej inštancie doručované podľa § 106 ods.3, zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len CSP).

7. Odvolací súd preskúmal vec, v ktorej nie je viazaný odvolacími dôvodmi podľa § 66 CMP, vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 379, § 380 a § 378 ods. 1 CSP, a dospel k záveru, že

odvolanie navrhovateľov je dôvodné, rozhodnutie súdu prvej inštancie nie je možné zmeniť a je potrebné ho zrušiť a vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

8. Konštatuje, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci rozhodol o zamietnutí návrhu navrhovateľov na osvojenie maloletej dôvodiac nesplnením všetkých hmotnoprávných podmienok na osvojenie maloletej navrhovateľmi. V konaní o osvojenie, v ktorom ako s účastníkmi konania konal s rodičmi maloletej zohľadňoval zistenia, že napriek právoplatnému rozhodnutiu súdu o osvojiteľnosti maloletej, sa matka z väzenia o maloletú listami zaujíma a vo svojom vyjadrení k návrhu navrhovateľov zo dňa 07.12.2018, svoj súhlas s osvojením maloletej odvolala. Vo veci v rozpore s ust. § 145 CMP rozhodol v lehote 25 mesiacov bez toho, aby z obsahu spisu vyplývali objektívne príčiny pre ktoré nemohol vykonať dokazovanie.

9. Odvolací súd po oboznámení sa so spisovým materiálom dospel k záveru, že súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil, keď vo vzťahu k predmetu konania nepostupoval podľa § 144 a § 145 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku. Uvedený nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie mal za následok nesprávny právny záver súdu prvej inštancie, s ktorým sa odvolací súd nemohol stotožniť.

10. V prípade maloletého dieťaťa H. F., nar. XX.XX.XXXX je potrebné vychádzať z doterajších rozhodnutí súdu:

- rozsudok Okresného súdu Malacky zo dňa 05.02.2015, č.k. 8P/502/2014-24, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 01.04.2015, ktorým bola nad maloletou H. F., nar. XX.XX.XXXX, nariadená ústavná starostlivosť, vykonávaná v Detskom Domove Harmónia, so sídlom Stavbárska 6, 821 07 Bratislava.

- rozsudok Okresného súdu Malacky zo dňa 28.07.2016, č.k. 8P/18/2016-45, ktorý v spojení s opravným uznesením zo dňa 06.03.2017, č.k. 8P/18/2016-59, nadobudol právoplatnosť dňa 24.09.2016, ktorým bola maloletá H. F., nar. XX.XX.XXXX, zverená do spoločnej pestúnskej starostlivosti navrhovateľov, rodičom bola uložená povinnosť platiť na maloletú výživné na účet Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Pezinok, zároveň ním bola zrušená ústavná starostlivosť nariadená nad maloletou rozsudkom Okresného súdu Malacky zo dňa 05.02.2015, č.k. 8P/502/2014, a zmenený rozsudok Okresného súdu Malacky zo dňa 05.02.2015, č.k. 8P/502/2014 v časti výroku o výživnom pre maloletú.

- detský domov Harmónia odovzdal maloletú do starostlivosti navrhovateľov dňa 30.09.2016.

- rozsudkom Okresného súdu Malacky zo dňa 08.09.2016, č.k. 8P/221/2016-22, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 20.10.2016, súd určil, že maloletá H. F., nar. XX.XX.XXXX je osvojiteľná a konanie v časti pozbavenia rodičov rodičovských právach a povinnostiach k maloletej zastavil. Z obsahu predmetného spisu Okresného súdu Malacky sp.zn. 8P/221/2016 vyplýva, že pri rozhodovaní o osvojiteľnosti maloletej vychádzal z písomného súhlasu rodičov na osvojenie maloletej vopred bez vzťahu k určitým osvojiteľom v súlade s § 102 ods. 2, Zákona o rodine, dňa 28.07.2016, za súčasného poučenia o právnych dôsledkoch svojho rozhodnutia.

11. Podľa § 7 ods. 1 CMP, účastníkom je ten, koho tento zákon za účastníka označuje.

12. Podľa § 7 ods. 2 CMP, v konaniach, ktoré možno začať aj bez návrhu, je účastníkom aj ten, o koho právach a povinnostiach sa má konať.

13. Podľa § 143 CMP, konanie o osvojenie možno začať len na návrh.

14. Podľa § 144 ods. 1 CMP, účastníkmi konania o osvojenie sú osvojované dieťa, jeho rodičia, prípadne poručník, osvojiteľ a jeho manžel.

15. Podľa § 144 ods. 3 CMP, rodičia osvojovaného dieťaťa nie sú účastníkmi ani vtedy, ak na osvojenie netreba ich súhlas podľa predpisov rodinného práva; to platí aj vtedy, ak súd právoplatne rozhodol, že dieťa je osvojiteľné.

16. Podľa § 10 ods. 2 CMP, ak sa stal účastníkom ten, o koho právach alebo povinnostiach sa nekoná, súd uznesením konanie vo vzťahu k nemu zastaví.

17. Podľa § 2 CMP na konanie podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

18. Podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

19. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Odvolací súd zdôrazňuje, že ochrana princípov spravodlivého procesu na zákonnej úrovni prislúcha všeobecným súdom. Porušenie práva na spravodlivý proces sa môže prejavíť v ktoromkoľvek štádiu konania na súde prvej inštancie. Porušením práva na spravodlivý súdny proces sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníkov konania, ktoré im poskytujú procesnoprávne predpisy. O procesnú vadu v zmysle § 389 ods. 1 písm. b) CSP ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva. Úlohou odvolacieho súdu je posúdiť závažnosť každého porušenia, pričom môže dospieť k riešeniu, že niektoré menej závažné pochybenia napraviť svojím postupom. Dôvodom na zrušenie rozhodnutia je taký zásah do práva na spravodlivý proces, ktorý vzhľadom na jeho povahu alebo intenzitu nie je možné v odvolacom konaní napraviť.

20. V danom posudzovanom prípade sa odvolací súd skôr ako by pristúpil k vecnému prejednaní, v prvom rade musel vysporiadať s odvolacou námietkou navrhovateľov týkajúcou sa procesného postupu súdu prvej inštancie. Odvolací súd po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu zistil procesné pochybenie súdu prvej inštancie, ktorého následkom je znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníkov konania, ktoré im poskytujú procesnoprávne predpisy. Súd prvej inštancie v predmetnej veci nepostupoval správne pri zisťovaní okruhu účastníkov konania, keď v rozpore s § 144 ods. 3 CMP konal aj s rodičmi maloletej napriek tomu, že Okresný súd Malacky rozsudkom zo dňa 08.09.2016, č.k. 8P/221/2016-22, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 20.10.2016, určil, že maloletá H. F., nar. XX.XX.XXXX je osvojiteľná, ktoré rozhodnutie doposiaľ nebolo zrušené. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že § 143 CMP vymedzuje konanie o osvojenie ako prísne návrhové, a teda účastníkmi tohto konania môžu byť s poukazom na § 7 ods. 1, 2 CMP výlučne osoby, ktoré za účastníkov označuje Civilný mimosporový poriadok, pričom § 144 ods. 3 CMP v prípade existencie právoplatného rozhodnutia o osvojiteľnosti dieťaťa vylučuje rodičov osvojovaného dieťaťa z účastníctva v konaní o osvojenie. Civilný mimosporový poriadok zároveň v § 10 ods. 2 upravuje postup súdu v prípade, ak sa stal účastníkom ten, o koho právach alebo povinnostiach sa nekoná, a to v podobe vydania uznesenia o zastavení konania vo vzťahu k tejto osobe.

21. Vzhľadom na to, že odvolací súd v danej veci zistil porušenie práva účastníka konania na spravodlivý proces v miere zakladajúcej dôvod pre zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, ďalšími dôvodmi odvolania navrhovateľov v merite veci sa bližšie nezaoberal.

22. Keďže súd prvej inštancie v prejednávanej veci nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a tento nedostatok nebolo možné napraviť v odvolacom konaní, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, v ktorom bude súd prvej inštancie v prvom rade povinný vo veci bezodkladne konať v súlade s čl. 4, v lehote podľa § 145 CMP (zásadne šesť mesiacov od podania návrhu na osvojenie), odstrániť procesné

pochybenia v označenom smere (§ 10 ods. 2 CMP), vo vzťahu k predmetu konania vykonať potrebné dokazovanie a na základe zisteného skutočného stavu opätovne rozhodnúť o návrhu navrhovateľov na osvojenie maloletej H. F.. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie náležite odôvodní v zmysle požiadaviek obsiahnutých v § 220 ods. 2 CSP.

23. O trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v novom rozhodnutí podľa § 396 ods. 3 CSP.

24. Odvolací súd prijal rozhodnutie jednomyseľne, pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolaťel musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).